

Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Бугайчук К.Л.

к.ю.н., доцент, завідувач науково-дослідної
лабораторії з проблем протидії злочинності
Харківський національний університет внутрішніх справ

СУЧАСНИЙ СТАН ТА АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ ДЛЯ СИСТЕМИ МВС ТА ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Необхідність належного відбору, підготовки та удосконалення кадрового забезпечення правоохоронної системи, в т.ч. системи Міністерства внутрішніх справ України (далі – МВС України) та Національної поліції України (далі – НПУ України) закріплена багатьма нормативно-правовими актами, в т.ч. які стосуються концептуальних засад розвитку сектору безпеки і оборони України, взаємодії з іноземними правоохоронними та іншими силовими структурами тощо. Так відповідно до Концепції розвитку сектору безпеки і оборони України, затвердженої Указом Президента України від 14.03.2016 № 92/2016 та Річної національної програми під егідою Комісії Україна - НАТО на 2017 рік від 08.04.2017 реформування МВС України та НПУ України має передбачати: запровадження європейської системи підготовки та підвищення кваліфікації працівників органів внутрішніх справ; реформування системи відбору на службу та професійної підготовки працівників Національної поліції України; удосконалення діяльності закладів освіти МВС України.

Стратегія розвитку системи Міністерства внутрішніх справ до 2020 року, що була презентована, зокрема, у Харківському національному університеті внутрішніх справ, передбачає наступні кроки за напрямом підготовки висококваліфікованих кадрів: розвиток відомчої системи освіти та підготовки кадрів, яка відповідає професійним потребам і формує загальні цінності для персоналу системи МВС; розроблення механізмів забезпечення прозорості відбору кадрів і кар'єрного зростання; розроблення і впровадження програм

безперервного професійного розвитку персоналу; створення налагодженої системи внутрішніх комунікацій; упровадження механізму міжвідомчого стажування працівників у системі МВС [1].

Слід також згадати, що на сьогодні затверджена Концепція реформування освіти в Міністерстві внутрішніх справ України від 25.11.2016, а також План заходів щодо реалізації Концепції реформування освіти в МВС від 08.06.2017 № 482 [2; 3]. Основними завданнями цих документів, зокрема, визначені: 1) підвищення ефективності управління системою підготовки кадрів; 2) розвиток багаторівневої практико-орієнтованої системи безперервної освіти; 3) постійне підвищення якості освіти, її практичної спрямованості, моніторинг освітнього процесу, постійне оновлення його змісту та форм організації, удосконалення нормативно-правового та науково-методичного забезпечення; 4) максимальне впровадження в освітній процес інноваційних технологій, позитивного зарубіжного досвіду підготовки фахівців; 5) модернізація системи післядипломної освіти; 6) поліпшення умов фінансування освітньої діяльності, оплати праці працівників та їх соціального захисту.

Отже можна зазначити, що на сьогодні створено належне нормативно-правове підґрунтя для розбудови діяльності вищих навчальних закладів системи МВС України, оптимізації їх організаційної, навчальної, методичної та наукової роботи, удосконалення процесу підготовки фахівців з вищою юридичною освітою для Національної поліції та інших державних і правоохоронних органів.

Разом з тим, слід відмітити, що останнім часом намітилися тенденції щодо руйнації системи вищої освіти системи МВС України. Так, 28 вересня та 17 жовтня 2017 року у Верховній Раді України були зареєстровані два законопроекти, які мають на меті оптимізацію правового регулювання здійснення юридичної освіти та доступу до юридичних професій [4; 5]. Разом з тим аналіз зазначених документів показав, що їх положення мають суттєві недоліки, які стосуються організації підготовки фахівців, що здійснюється у вищих навчальних закладах системи Міністерства внутрішніх справ України, - зокрема, слід підкреслити, що:

- цими законопроектами створюється монополія на надання юридичної освіти обмеженою кількістю вищих навчальних закладів системи МОН, що порушує положення статті 3 Закону України «Про вищу освіту» в частині збалансованої структури та обсягу підготовки фахівців з вищою освітою з урахуванням потреб особи та інтересів держави;

- вищі навчальні заклади МВС України позбавляються права готувати фахівців за спеціальністю 081 «Право» як за державним замовленням, так і за кошти фізичних і юридичних осіб, а комплектування органів та підрозділів Національної поліції буде здійснюватися, за задумом авторів цих документів, з числа фахівців цивільних вузів системи Міністерства освіти і науки України.

Крім того, зазначеними законопроектами пропонується не визнавати діяльність у сфері права професійну діяльність правоохоронців, в першу чергу працівників Національної поліції.

Маємо великі сумніви, що система Національної поліції України, яка є найбільшим споживачем фахівців з вищою юридичною освітою, буде укомплектована за рахунок цивільних фахівців, які, до речі, звичайно не бажають працювати на посадах в МВС України та Національній поліції України, тому що вони не пристосовані виконувати обов'язки в умовах дисципліни, чіткої субординації, напруженого робочого графіку, не мають практичних навичок у забезпеченні публічного порядку та безпеки, і, взагалі не розподіляються до підрозділів Національної поліції або звільняються на перших роках роботи. Відсоток таких випускників, що приходять на роботу до системи Національної поліції та інших підпорядкованих МВС центральних органів виконавчої влади (ДСНС, Державна прикордонна служба, Державна міграційна служба) зазвичай не перевищує 5 відсотків.

З метою нейтралізації зазначених загроз для системи вищої освіти МВС України науково-дослідною лабораторією з проблем протидії злочинності Харківського національного університету внутрішніх справ підготовлений проект Концепції доступу до юридичних професій, яка надана на розгляд профільних департаментів МВС України та Комітету з питань законодавчого

забезпечення правоохоронної діяльності Верховної ради України. Відповідно до її змісту ми пропонуємо:

1. Визнати такою, що відбувається в сфері права професійну діяльність на посадах в системі МВС України, а також Національної поліції України, які у якості кваліфікаційних вимог встановлюють наявність у особи диплому про вищу освіту за спеціальностями «Право» та «Правоохоронна діяльність».

2. Вищим навчальним закладам МВС України має бути офіційно наданий статус суб'єктів освітньої діяльності, що мають право здійснювати підготовку осіб з вищою юридичною освітою за спеціальностями «Право» та «Правоохоронна діяльність» на усіх рівнях вищої освіти (початковий, перший, другий), як за державним замовленням так і за кошти фізичних та юридичних осіб.

3. Враховуючи, що предметну область спеціальності «Правоохоронна діяльність» складають відносини, які пов'язані із забезпеченням прав і свобод громадян, а також законності і правопорядку в державі – тобто суто із сферою права, спеціальність «Правоохоронна діяльність» слід визнати такою, що відноситься до галузі знань 08 «Право».

4. Потрібно нормативно встановити відповідність усіх ступенів вищої освіти, здобутої у вищих навчальних закладах МВС України, займаним посадам у Національній поліції України, що дозволить оптимізувати кадровий склад органів та підрозділів Національної поліції України.

5. Визначити у якості кваліфікаційної вимоги до осіб, що виконують професійні обов'язки у вищих навчальних закладах МВС України на посадах керівного, наукового та науково-педагогічного складу наявності вищої освіти за спеціальностями «Право» або «Правоохоронна діяльність» освітнього ступеня «магістр».

6. З метою виконання вимог статей 65-69 Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014, Постанови КМУ від 30.12.2015 № 1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти», дотримання норм Державного класифікатору професій ДК 003:2010

продовжити здійснювати у вищих навчальних закладах МВС України підготовку фахівців вищої кваліфікації на третьому рівні вищої освіти – доктор філософії, доктор наук у докторантурі та ад'юнктурі.

7. Запровадити цільову підготовку кадрів для окремого органу Міністерства внутрішніх справ – Державної міграційної служби України за освітніми ступенями «бакалавр» та «магістр» зі спеціальності «Правоохоронна діяльність».

Література:

1. Стратегія розвитку системи Міністерства внутрішніх справ до 2020 року. Офіційний сайт МВС України. URL: <http://mvs.gov.ua/upload/files/strategiya.pdf> (дата звернення 24.12.2017)
2. Про затвердження концепції реформування освіти в Міністерстві внутрішніх справ України: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 25.11.2016 № 1252
3. Про затвердження Плану заходів щодо реалізації Концепції реформування освіти в МВС: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 08.06.2017 № 482
4. Проект Закону про юридичну (правничу) освіту і загальний доступ до правничої професії № 7147 від 28.09.2017. Офіційний сайт Верховної ради України. URL: <https://goo.gl/XCdkLJ> (дата звернення 27.12.2017)
5. Проект Закону про юридичну освіту та юридичну (правничу) професію № 7147-1 від 17.10.2017. Офіційний сайт Верховної ради України. URL: <https://goo.gl/P6ESam> (дата звернення 05.01.2018)